

UMHVERFISSKÝRSLA með breytingu á Aðalskipulagi Vopnafjarðarhrepps 2006-2026

Athafna- og urðunarsvæði á Búðaröxl, Vopnafirði

TILLAGA

EFNISYFIRLIT

1 Samantekt	3
2 Forsendur	3
3 Tengsl við aðrar áætlanir	4
4 Grunnástand	6
4.1 Staðhættir og lífríki	6
4.2 Fornminjar	6
4.3 Jarð- og jarðvegsfræði	6
4.4 Rafmagnslínur	6
5 Umhverfismat	7
5.1 Aðferð og framsetning	7
5.2 Umhverfisþættir og viðmið	7
5.3 Mat á umhverfisáhrifum	9
5.3.1 Vatnsgæði	9
5.3.2 Jarðvegur	9
5.3.3 Gróður og dýralíf	10
5.3.4 Lykt	10
5.3.5 Efnahagur og atvinnulíf	10
5.3.6 Atvinnuhúsnæði	10
5.3.7 Landslag og ásýnd	10
5.3.8 Umfjöllun um valkosti	10
5.4 Vöktunaráætlun	12
5.4.1 Niðurstaða umhverfismats	12
6 Umsagnir	12
7 Samþykkt og staðfesting	13
8 Heimildir	15
9 Viðaukar	17

1 SAMANTEKT

Umhverfisskýrsla þessi fylgir breytingu á Aðalskipulagi Vopnafjarðarhrepps 2006-2026, athafna- og urðunarsvæði á Búðaröxl, Vopnafirði, dags. 23. maí 2012.

Aðalskipulagsbreytingin snýr að stækkun á athafnasvæði og auknu magni til urðunar á núverandi urðunarsvæði auk þess sem urðunarsvæðið er skilgreint í samræmi við breytta legu Norðausturvegar. Urðunarsvæðið mun taka við úrgangi allt að 1.000 tonnum á ári og fellur þar af leiðandi undir 1. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 og er framkvæmdin háð mati á umhverfisáhrifum.

Í þessari umhverfisskýrslu er mat lagt á áhrif skipulagsins á umhverfið hvort sem um neikvæð eða jákvæð áhrif er að ræða. Samkvæmt lögum um umhverfismat áætlana (nr. 105/2006) er orðið **umhverfi** skilgreint sem: „samheiti fyrir samfélag, heilbrigði manna, dýr, plöntur, líffræðilega fjölbreytni, jarðveg, jarðmyndanir, vatn, loft, veðurfar, eignir, menningararfleifið, þ.m.t. byggingarsögulegar og fornleifafraðilegar minjar, og landslag og samspil þessara þátta.“ Viðfangsefni sem talin eru viðeigandi og geta mögulega orðið fyrir áhrifum við framfylgd skipulagsins eru valin sérstaklega og nefnast þau umhverfisþættir. Þeir umhverfisþættir sem metnir voru eru: **vatnsgæði, jarðvegur, gróður og dýralíf, lykt, efnahagur og atvinnulíf, atvinnuhúsnæði og landslag og ásýnd.**

Skýrslan byggir á grunnupplýsingum um ástand svæðisins og er mat lagt á möguleg áhrif á umhverfisþætti út frá fyrri reynslu og þekkingu. Upplýsingar voru fengnar m.a. frá Heilbrigðiseftirliti Austurlands, Umhverfisstofnun o.fl.

Aðalskipulagsbreytingin og umhverfisskýrsla þessi eru unnin af Teikn á lofti -ráðgjöf og hönnun, Halldóri Jóhannssyni og Lilju Filippusdóttur landslagsarkitektum.

2 FORSENDUR

URÐUNARSVÆÐI

Urðunarsvæðið er um 7,9 ha að stærð og ætlað til urðunar á heimilissorpi og lífrænum úrgangi s.s. sláturúrgangi, fiskislógi og timburafgöngum. Svæðið skiptist niður í núverandi og frágengið urðunarsvæði, um 3,3 ha að stærð, og framtíðar urðunarsvæði um 4,6 ha að stærð. Gengið hefur verið frá eldra urðunarsvæði, E6, og þar plantað trjáplöntum. Skógræktarsvæði er aðliggjandi skipulagssvæðinu og er urðunarsvæði ætlað að falla að þeirri skógrækt að frágangi loknum. Ekki verður leyfilegt að reisa byggingar á frágengnu urðunarsvæði, E6.

Hollustuvernd ríkisins, nú Umhverfisstofnun, veitti Vopnafjarðarhreppi starfsleyfi til að meðhöndla heimilis- og rekstrarúrgang, allt að 500 tonnum á ári, til 5. september 2012.

Hafa umsvif í fisk- og sláturvinnslu verið töluverð í sveitarfélaginu síðast liðin ár og hefur magn úrgangs farið yfir leyfið mörk á síðustu árum. Magn lífræns úrgangs er orðið um 500 tonn sem fara til urðunar árlega. Á milli 250-300 tonn af slátur- og fiskúrgangi er og hefur verið nýttur til eldisfóðurs árlega auk þess sem færst hefur í aukana að sláturúrgangur sé þveginn og sendur úr landi til nýtingar þar. Upprunaflokkun úrgangs var tekin upp í sveitarfélaginu haustið 2010 og hefur það dregið úr urðun almenns sorps. Þrátt fyrir þessar ráðstafanir er enn töluvert magn lífræns úrgangs sem fer til urðunar. Ljóst er því að óska þarf eftir aukinni urðunarheimild á urðunarsvæðinu á meðan ekki finnst ásættanleg úrlausn á förgun sláturúrgangs á landshlutanum.

Skipulagstillagan gerir ráð fyrir að sótt verði um urðunarheimild fyrir urðun á allt að 1.000 tonnum á ári. Í 1. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 eru taldar upp þær framkvæmdir sem ávallt eru háðar mati á umhverfisáhrifum og undir lið 12 eru: „Förgunarstöðvar þar sem spilliefni eru brennd, meðhöndluð með efnum eða urðuð. Aðrar förgunarstöðvar úrgangs sem meðhöndla meira en 500 tonn af úrgangi á ári.“ Unnin verður því umhverfisskýrsla samhliða deiliskipulagstillögu og umhverfismatsskýrsla síðar þegar sótt verður um framkvæmdaleyfi.

ATHAFNASVÆÐI

Breytingin felur í sér að skilgreint athafnasvæði á Búðaröxl stækkar úr 21,1 ha í 52 ha. Í gildandi aðalskipulagi er einnig skilgreint athafnasvæði norðaustan núverandi byggðar en almennt álit er að það verði nýtt sem íbúðarsvæði frekar en athafnasvæði í framtíðinni. Ekki er því litið á það svæði sem uppbyggingarkost að sinni þar sem það er ekki talið tímabært að ráðstafa svo verðmætu undirlendi.

Almennt hefur atvinnulíf á Vopnafirði gengið vel síðastliðin ár. Íbúáþróun í sveitarfélaginu í heild hefur almennt verið neikvæð um langt skeið eða að meðaltali -1,8% á ári frá árinu 1998 (Hagstofa Íslands). Áherslur í atvinnulífi hafa breyst á þessum tíma, t.a.m. hefur mjólkursamlag Vopnafirðinga hætt rekstri en á móti hafa sjávarútvegsgreinar eflst. Atvinnuþátta er mikil í sveitarfélaginu og eru einungis 11 einstaklingar skráðir atvinnulausir í febrúar 2012 af 670 manns, sem gerir 1,6% atvinnuleysi. Mun minna atvinnuleysi mælist yfir sumar- og haustmánuðina almennt.

Þrátt fyrir fólksfækkun gengur atvinnulífið vel og þörf er á að bjóða uppá athafnalóðir fyrir ýmsa almenna þjónustu við íbúa. Einnig er litið til þess að hröð þróun geti orðið í Norðurslóðamálum og vill Vopnafjarðarhreppur sýna fram á að aðstaða er til staðar fyrir þjónustuhöfn í firðinum. Nú er hæfið útboð vegna olíuleitar á Drekasvæðinu og leita olíuleitarfyrirtæki að hentugum þjónustuhöfnum. Höfnin í Vopnafirði er nokkuð miðjusettt í þéttbýlinu og boðið verður uppá rými fyrir athafnalóðir á Búðaröxl. Athafnasvæðið telst heppilegt til uppbyggingar vegna fjarlægðar frá íbúðarsvæði og nálægðar við nýjan Norðausturveg, sem tengir svæðið beint við hafnar svæðið.

Í skýrslu sem gefin var út af iðnaðarráðuneytinu árið 2008, Þjónustumiðstöð fyrir olíuleit á Drekasvæðinu – Staðarval og aðstöðusköpun kemur fram að á rannsóknarborunarstigi er krafist hafnar- og athafnasvæðis með allt að 5 ha landsvæðis auk viðlegukants upp á 100-200 m með 10 m djúpristu. Á athafnasvæði þarf birgðastöð fyrir rekstrarvörur að vera fyrir hendi í nánd við hæfilega stóra og örugga höfn. Rekstrarvörur sem um er rætt eru t.d. borstangir, fóðurrör, sement, íblöndunarefni fyrir borefju, eldsneyti, vistir og varahlutir. Að auki ætti mengunarvarnarbúnaður vegna olíuslysa að vera til staðar. Á rannsóknarstigi má búast við að þjónusta þurfi starfsmenn bæði á landi og á sjó. Á hverjum borpalli eða borskipi má gera ráð fyrir 60-80 starfsmönnum sem taka bæði stutt og löng vaktafrí. Í styttri fríum má gera ráð fyrir að flestir dvelji á Íslandi þó þeir sækji til síns heima í lengri vaktafríum. Húsnæði og afþreying yrði því byggð upp bæði í Vopnafirði og á Þórshöfn.

Vopnafjarðarhreppur hefur fram að færa það sem krafist er til að þjónusta borskip og -palla á landi á rannsóknarstigi. Mun nýr Norðausturvegur bæta aðgengi að athafnasvæðinu á Búðaröxl og tengja hafnar- og athafnasvæðin enn betur. Þungaflutningar munu færast út fyrir þéttbýlið og öryggi aukast á íbúðarsvæðum.

3 TENGL VÍÐ AÐRAR ÁÆTLANIR

Aðrar áætlanir snerta stefnu og mótun deiliskipulagsins og gerð er grein fyrir þeim hér að neðan:

Heiti áætlunar	Viðbrögð við stefnu í tengdum áætlunum
Landsáætlun um meðhöndlun úrgangs 2004-2016	Landsáætlun stefnir að því að draga markvisst úr myndun úrgangs, auka endurnotkun og endurnýtingu hans og minnka magn úrgangs sem fer til endanlegrar förgunar. Sveitarfélagið hefur tekið upp upprunaflokkun úrgangs og þar með hefur magn almenns úrgangs til urðunar dregist saman. Leitað er ásættanlegra leiða fyrir förgun sláturúrgangs á landshlutanum.

<p>Svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs 2005-2020; Austurland</p>	<p>Tilgangur svæðisáætlunar er m.a. að tryggja viðeigandi meðhöndlun fyrir þá úrgangsflokka þar sem sérstakar reglur, takmarkanir eða bönn gilda s.s. lífrænn og slátur- og dýraúrgangur.</p> <p>Í tillögu svæðisáætlunar fyrir Vopnafjarðarhrepp segir að kannaðir verði möguleikar á miðlægri jarðgerð sem taki við þeim lífræna úrgangi sem ekki nýtist í loðdýrafóður og fiskimjölsframleiðslu. Einnig er lagt til að sláturúrgangur verði nýttur eins og hægt er í framleiðslu loðdýrafóðurs. Það sem ekki nýtist verði hakkað og pressað til að auka þurrefnishlutfall. Þurri hlutinn geti þá nýst í jarðgerð eftir hitameðhöndlun eða sambærilegt.</p> <p>Lagt er til að unnin verði aðlögunaráætlun um hvernig eigi að laga núverandi urðunarstað að hertum kröfum, sbr. reglugerð nr. 738/2003.</p> <p>Ekki er enn talin forsenda fyrir jarðgerðarstöð á landshlutanum þar sem magn lífræns úrgangs er ekki það mikið. Sláturúrgangur er og hefur verið nýttur í loðdýrafóður að miklu leiti og útflutningur á sláturúrgangi aukist. Það sem ekki nýtist til fóðurgerðar er urðað þar sem úrgangi er blandað saman við stoðefni, s.s. heimilisúrgang og jarðveg.</p> <p>Aðlögunaráætlun hefur ekki verið gerð fyrir urðunarsvæðið en lagt er til að litið verði á deiliskipulag, sem unnið er að, sem forvinnu þessarar áætlunar. Aðlögunaráætlun ætti að fela í sér minnkaða urðun og leggja áherslu á að finna framtíðarlausn á förgun sláturúrgangs.</p>
<p>Skógræktaráætlun skógræktarfélags Vopnafjarðar - Tangaskógur</p>	<p>Markmið skógræktaráætlunar er m.a. að bæta umhverfið með öflugum og fjölbreyttu vistkerfi sem skógurinn færir auk þess að græða upp rofsvæði. Skóginum er einnig ætlað að veita skjól, milda og bæta veðurskilyrði í þéttbýlinu sem og bæta aðstöðu til útivistar.</p> <p>Skipulagið fellur vel að áætlun skógræktarinnar með því að loka og græða upp yfirborð urðunarsvæðis. Einnig veitir það skjól og dregur þannig úr hættu á foki sorps á svæðinu.</p>
<p>Náttúruminjaskrá</p>	<p>Nýpslón og Skógalón falla undir aðrar náttúruminjar nr. 603. Það sem minjaskráin vill vernda eru fjörunnar og grunnsævið. „Lónin eru grunn og sölt og mikið dýralíf er þar við sérstæð skilyrði, einkum í Skógalóni“.</p> <p>Skógalón er innan við Nýpslón og neðan við skipulagssvæðið. Skipulagið gerir ráð fyrir vöktun mengunar í sigvatni frá urðunarsvæðinu.</p>

4 GRUNNÁSTAND

4.1 Staðhættir og lífríki

Skilgreind athafna- og urðunarsvæði eru staðsett ofan og vestan þéttbýlisins á Vopnafirði, undir og norðan við svokallað Hraun á Búðaröxl. Nú eru þar framræst tún á flata undir Hrauni. Ræktað graslendi einkennir svæðið sem fær breytta landnotkun en mýrarflákar liggja á milli klappanna í Hrauni ofan svæðisins og teygja þeir sig niður að graslendinu. Landhalli er til norðvesturs niður að Skógalóni. Lónið er á náttúruminjaskrá vegna þess að sjór berst inn í það og skapast þá sérstæðar aðstæður fyrir lífríki en í botn þess berst ferskvatn frá Vesturá.

Skógrækt hefur verið stunduð á aðliggjandi svæðum og nefnist verkefnið „Tangaskógar“. Hún teygir sig norður eftir Lónsbrekkum og suður meðfram þéttbýlinu. Þar hefur skapast skemmtilegt svæði til útivistar. Gengið hefur verið frá elsta hluta urðunarsvæðisins og þar plantað trjám og runnum. Stefna skógræktarfélagsins er að auka skógrækt á aðliggjandi svæðum sem fellur vel að þeim áformum um frágang urðunarsvæðisins þegar urðun er lokið. Mun svæðið þá mynda samfellda „trjáþekju“.

Dýralíf innan svæðisins einkennist af fáeinum fuglum sem sækja í graslendið og mýrarflákana en svæðið er ekki þekkt fyrir fjölbreytt dýralíf.

4.2 Fornminjar

Engar skráðar fornminjar eru á svæðinu.

4.3 Jarð- og jarðvegsfræði

Austurland ásamt Vestfjörðum eru blágrýtismyndanir frá síð-tercier, eldra en 3,3 milljón ára, og eru elstu hlutar Íslands. Bergið er úr basísku og ísúru gosbergi og setlögum. Jarðvegur á Kolbeinstanga er brúnjörð-svartjörð og votjörð (Nytjaland.is)

4.4 Rafmagnslínur

66 kV loftlína liggur í gegnum svæðið með 25 m helgunarsvæði. Einnig er 11 kV jarðstrengur plægður í jörðu.

Mynd 1 Horft yfir eldra urðunarsvæðið þar sem trjám hefur verið plantað og í bakgrunni sést Skógalón.

5 UMHVERFISMAT

Forsendur við mat á umhverfisáhrifum byggja á eftirfarandi þáttum:

- viðmið í lögum og reglugerðum, stefnumótun stjórnvalda og skuldbindingar á alþjóðavísu
- greining sérfræðinga á einkennum og vægi áhrifa á einstaka umhverfisþætti á framkvæmdasvæði
- umsagnir og athugasemdir lögboðinna umsagnaraðila, hagsmunaaðila og almennings sem liggja fyrir

Við mat á umhverfisáhrifum er unnið eftir lögum um umhverfismat áætlana nr. 105/2006. Stuðst er einnig við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar um umhverfisskýrslu og um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa.

Samhliða breytingu á Aðalskipulagi Vopnafjarðarhrepps 2006-2026 er unnið að deiliskipulagi fyrir athafna- og urðunarsvæði á Búðaröxl. Umhverfisskýrsla þessi mun fjalla um þau áhrif sem breytt landnotkun mun hafa á umhverfið. Gera má ráð fyrir endurtekningu á mati á deiliskipulagsstigi en e.t.v. verði hverjum umhverfisþætti gerð ítarlegri skil.

5.1 Aðferð og framsetning

Forsendur við mat á umhverfisáhrifum byggja á eftirfarandi þáttum:

- viðmiðum í lögum og reglugerðum, stefnumótun stjórnvalda og skuldbindingar á alþjóðavísu
- greiningu sérfræðinga á einkennum og vægi áhrifa á einstaka umhverfisþætti á framkvæmdasvæði
- umsagnir og athugasemdir lögboðinna umsagnaraðila, hagsmunaaðila og almennings sem liggja fyrir

Umhverfismat var unnið á þann hátt að gerð var svokölluð venslatafla þar sem skilgreindir voru umhverfisþættir sem taldir voru verða fyrir áhrifum við eftirfylgni skipulagsins. Möguleg áhrif eru skilgreind og þeim gefin einkunn skv. neðangreindri töflu.

+	Stefna skipulagsins styður viðmið varðandi viðkomandi umhverfisþátt, stefna skipulagsins hefur jákvæð áhrif á viðkomandi umhverfisþátt.
0	Stefna skipulagsins hefur ekki teljandi áhrif á (viðmið varðandi) viðkomandi umhverfisþátt.
-	Stefna skipulagsins vinnur gegn viðmiðum varðandi viðkomandi umhverfisþátt, stefna skipulagsins hefur neikvæð áhrif á viðkomandi umhverfisþátt.
?	Stefna skipulagsins hefur óljós áhrif á viðkomandi umhverfisþátt.

Til að veða á móti þeim neikvæðu áhrifum sem fyrirhuguð framkvæmd getur haft á umhverfisþætti getur komið til svokallaðra mótvægisáðgerða þar sem því má koma við.

5.2 Umhverfisþættir og viðmið

Umhverfisþættir eru þeir þættir sem taldir eru geta orðið fyrir áhrifum við framfylgd skipulagsáætlunar. Við val á umhverfisþáttum sem lagðir eru til grundvallar við umhverfismat áætlunarinnar er tekið tillit til viðfangsefna skipulagsins og umhverfisaðstæðna á áætlunarsvæði.

Þeir umhverfisþættir sem umhverfisskýrsla mun gera grein fyrir eru eftirfarandi:

Umhverfisþáttur sem verður metinn	Skýring	Núverandi ástand	Markmið breytingar
Grunnvatn: <u>Vatnsgæði</u>	Vegna sigvatns	Sýni eru reglulega tekin úr lækjum til að fylgjast með útskolun í vatni af sorpurðunar-svæðinu. Skógarlón er á náttúruminjaskrá vegna sérstæðra skilyrða fyrir lífverur.	Að fylgjast með afrennsli innan svæðisins. Sjá til þess að útskolað vatn sé innan viðmiðunarmarka þannig að það hafi engin áhrif á lífríki Skógarlóns.
<u>Jarðvegur</u>	Vegna urðunar	Allur jarðvegur á svæðinu er nýttur til að hylja urðað sorp um leið og því er komið fyrir á urðunarstað.	Sama fyrirkomulag verður á jarðvegi og verið hefur.
Vistkerfi: <u>Gróður og dýralíf</u>	Vegna uppbyggingar athafnalóða	Breytingin er að mestu á ræktuðu graslendi. Engin áhrif eru mælanleg á líf í Skógarlóni frá núverandi urðunarstað.	Að koma í veg fyrir mengun útskolaðs vatns í samræmi við umhverfisviðmið.
Heilsa: <u>Lykt</u>	Vegna urðunar	Mengun af völdum lyktar er talin óveruleg í dag.	Að koma í veg fyrir mengun lofta í samræmi við umhverfisviðmið þrátt fyrir aukna urðun lífræns úrgangs og undanþágu frá gassöfnun.
<u>Efnahagur og atvinnulíf</u>	Vegna athafnasvæðis	Takmarkað framboð er af skipulögðum athafnalóðum.	Að bjóða uppá aðgengilegar athafnalóðir.
Byggð og efnisleg verðmæti: <u>Atvinnuhúsnæði</u>	Vegna athafnasvæðis	Landrými er takmarkað í sveitarfélaginu en norðan Hrauns þykir heppilegt land til uppbyggingar.	Að stuðla að vandaðri uppbyggingu athafnasvæðis.
<u>Landslag og ásjúnd</u>	Vegna breyttrar landnotkunar	Landslag einkennist af ræktuðu graslendi á aflíðandi sléttu. Annars vegar afmarka klettarnir í Hrauni svæðið til suðurs og hins vegar brött grasbrekka niður í Skógarlón til norðurs. Gengið hefur verið frá eldri hluta urðunarsvæðis og þar plantað trjáplöntum.	Að ganga frá landi svo ásjúnd þess verði ekki síðri en í dag. Notkun svæðisins mun þó ekki geta orðið ræktað graslendi en stefnt er að svæði muni síðar nýtast til útplöntunar sem hluti af aðliggjandi útivistarsvæði.

Skipulagið var unnið með hliðsjón af eftirtöldum viðmiðum og gögnum:

- Lögum um meðhöndlun úrgangs nr. 55/2003
- Lögum um náttúruvernd nr. 44/1999

- Lögum um umhverfismat áætlana nr. 105/2006
- Skipulagslögum nr. 123/2010
- Þjóðminjalögum nr. 107/2001
- Reglugerð um loftgæði nr. 787/1999
- Reglugerð um urðun úrgangs nr. 738/2003
- Reglugerð um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999
- Fornleifaskráningu í Vopnafjarðarhreppi
- Gróðurfars- og dýralífsathugunum sem gerðar hafa verið af Náttúrustofu Austurlands á aðliggjandi svæði
- Náttúruminjaskrá
- Válisti Náttúrufræðistofnunar Íslands fyrir plöntur, fugla og spendýr

5.3 Mat á umhverfisáhrifum

Mat var lagt á umhverfisþætti, þeir skilgreindir og þeim gefin einkunn sbr. töflu að neðan og meðfylgjandi undirkafli.

Valinn þáttur áætlunar							
	Vatnsgæði	Jarðvegur	Gróður og dýralíf	Lykt	Efnahagur og atvinnulíf	Atvinnu- húsnæði	Landslag og ásjúnd
Urðunarsvæði	0	-	0	?	0	0	-
Athafnasvæði	0	-	0	0	+	+	-

5.3.1 Vatnsgæði

Vatn sem hripar í gegnum urðunarsvæði getur blandast mengandi efnum og borið með sér í formi sigvatns. Fyrirkomulag urðunar verði með þeim hætti að botnþéttni verði næg svo sigvatn safnist í setþró. Sýni verði þá reglulega tekin úr brunni til að fylgjast með útskolun í vatninu.

Skógalón er á náttúruminjaskrá vegna sérstæðra skilyrða fyrir lífverur og sjá skal til þess að útskolað vatn sé útþynnt í samræmi við staðla og hafi þannig engin áhrif á lífríki Skógalóns.

Hvorki urðunarsvæðið né athafnasvæðið er talið hafa teljandi áhrif á vatnsgæði enda sé fyllstu varúðar gætt við söfnun sigvatns og eftirliti fylgt eftir.

5.3.2 Jarðvegur

Allur jarðvegur sem kemur við uppgröft á urðunarsvæðinu er nýttur til að hylja urðað sorp um leið og því er komið fyrir á urðunarstað. Urðunarsvæði er talið hafa staðbundin neikvæð áhrif á jarðveg.

Við uppbyggingu athafnasvæðis verði höfð jarðvegsskipti fyrir vegi og lóðir. Áhrifin eru því einnig talin staðbundin og neikvæð. Jarðveginum verði ekið burt og hann nýttur við landmótun á svæðinu og utan þess.

5.3.3 Gróður og dýralíf

Skipulagssvæðið er að mestu á ræktuðu graslendi og því ekki mikið rask á náttúrulegu gróðurfari. Ekkert sérstætt dýralíf er á skipulagssvæðinu sem mun raskast.

Einna helst verði lífi í Skógalóni veitt athygli en engin áhrif eru mælanleg á líf þar í dag vegna núverandi urðunarstaðar. Vöktunaráætlun verði gerð fyrir sigvatn og fylgst verði með áhrifum á dýralíf Skógalóns. Urðunar- og athafnasvæði eru því ekki talin hafa teljandi áhrif á gróður og dýralíf.

5.3.4 Lykt

Lykt og gasmyndun er af lífrænum úrgangi. Óljóst er hve mikil gasmyndun verði frá urðunarstaðnum en sótt hefur verið um undanþágu vegna gassöfnunar á svæðinu. Lykt þynnist hratt út með fjarlægð og hefur hún ekki skapað óþægindi í íbúðarbyggð hingað til. Ekki er hægt að segja til um hvort lykt aukist með aukinni urðun lífræns úrgangs þó að frágangur verði til fyrirmyndar og urðunarreinar byrgðar samdægurs.

Lykt af völdum urðunarsvæðis er því talin óljós.

5.3.5 Efnahagur og atvinnulíf

Almennt hefur atvinnulíf á Vopnafirði gengið vel síðastliðin ár þrátt fyrir fólksfækkun. Áherslur í atvinnulífi hafa breyst en þörf er á að bjóða uppá athafnalóðir fyrir ýmsa almenna þjónustu við íbúa. Einnig er litið til þess að hröð þróun geti orðið í Norðurslóðamálum, s.s. vegna olíuleitar. Nýr Norðausturvegur ásamt frambærilegri hafnar- og athafnaaðstöðu gerir sveitarfélaginu kleift að bjóða uppá þjónustuhöfn vegna olíuleitar.

Með framboði á athafnalóðum hefur skipulagsbreytingin því óbein jákvæð áhrif á efnahag og atvinnulíf en ekki eru teljandi áhrif af stækkuðu urðunarsvæði.

5.3.6 Atvinnuhúsnæði

Skapar breytingin vettvang til aukinnar uppbyggingar og eflingu atvinnulífs með framboði á heppilegu athafnasvæði. Því eru talin verða óbein jákvæð áhrif á atvinnuhúsnæði af athafnasvæðinu en ekki eru teljandi áhrif af stækkuðu urðunarsvæði.

5.3.7 Landslag og ásynd

Ljóst er að landslag og ásynd mun breytast töluvert bæði af völdum urðunar og uppbyggingar atvinnuhúsnæðis og gatna. Í skipulaginu er leitast eftir að halda náttúrulegu formi kletta og að fella byggð að landslagi. Stefna skipulagsins er bein og neikvæð á landslag og ásynd auk þess sem hún er talin varanleg og óafturkræf. Með skilmálum í deiliskipulagi um frágang svæða verði reynt að draga úr þessum neikvæðu áhrifum.

5.3.8 Umfjöllun um valkosti

Samantölur valkosta fjallar um núllkost, þ.e. að núgildandi aðalskipulagi verði fylgt eftir, breytingu þessa sem 1. valkost og breytingu þessa án aukningar á urðunarmagni sem 2. valkost.

NÚLLKOSTUR

Á gildandi aðalskipulagi er gert ráð fyrir töluverðu landrými fyrir athafnasvæði á Búðaröxl en núverandi rafmagnsstrengur takmarkar notkun þess svæðis. Ekki eru forsendur fyrir því nú að leggja línuna í jörðu eða að færa hana vegna kostnaðar. Takmarkað landrými nýtist því til uppbyggingar athafnasvæðis.

Einnig er skilgreint um 13 ha athafnasvæði við höfnina, norðaustan núverandi íbúðarsvæðis. Er landið talið verðmætt til uppbyggingar vegna þess hve lítið undirlendi er í kringum þéttbýlið. Nýting þess fyrir athafnastarfsemi er umdeild bæði vegna takmarkaðs landrýmis og nálægðar við íbúðarsvæði. Ýmis starfsemi gæti haft truflandi áhrif á íbúa og er svæðið nokkuð nálægt núverandi og framtíðar íbúabyggð.

Urðunarsvæðið hefur starfsleyfi fyrir urðun á 500 tonnum á ári til 5. september 2012. Krefst endurnýjun á starfsleyfi þess að unnið verði deiliskipulag af svæðinu. Nú þegar hefur urðunarmagn farið yfir það leyfi og

Aðkoma inn á svæðið takmarkast við eina leið um Búðaröxl. Það gæti gert umferð þunga ef skilgreint athafnasvæði byggist allt upp.

Ef núllkosti verði fylgt eftir mun það skapa óhagstæðar aðstæður við rekstur urðunarsvæðis og haft áhrif á atvinnuuppbyggingu með takmarkaðri landnýtingu á verðmætu undirlendi.

1. VALKOSTUR

Með breytingunni er athafnasvæði teyggt til suðvesturs yfir ræktað graslandi sem skilgreint hefur verið sem opið svæði til sérstakra nota. Undirlendi er verðmætt byggingarland í þéttbýlinu í Vopnafirði og breytingin stuðlar að nýtingu undirlendis án þess þó að hafa mikil inngríp í náttúrulegt landslag.

Í breyttu skipulagi er gert ráð fyrir tveimur nýjum aðkomuleiðum í stað þeirrar sem nú er, þ.e. frá Búðaröxl inn að athafnasvæðinu norðanverðu og frá Norðausturvegi inn að athafnasvæðinu austanverðu. Munu aðkomuleiðirnar greiða aðgengi að/frá svæðinu til muna.

Forsendur fyrir 1. valkosti eru byggðar á þörf fyrir almenn athafnasvæði og einnig vegna rannsóknarboranna á Drekasvæðinu en sú starfsemi krefst hafnarstöðu og landrýmis. Vilji er fyrir áframhaldandi uppbyggingu athafnasvæðis á Búðaröxl í stað þess að leggja óraskað landsvæði austan íbúðarbyggðar einnig undir athafnasvæði.

Sveitarfélagið mun fá aukna heimild til urðunar en fyrir það skal unnið mat á umhverfisáhrifum framkvæmdar. Urðunarmagn hefur aukist jafnt og þétt vegna slátur- og fiskvinnslu á svæðinu, en ekki er enn talin forsenda fyrir jarðgerðarstöð á landshlutanum. Lagt hefur verið til að unnið verði í aðlögunaráætlun þegar deiliskipulagi er lokið sem stefna mun að minnkaðri urðun og áhersla lögð á að finna framtíðarlausn á förgun sláturúrgangs.

2. VALKOSTUR

Í þessum valkosti er gert ráð fyrir að allar sömu breytingar verði á aðalskipulagi og 1. valkostur felur í sér utan aukinnar urðunarheimildar. Sótt verði um endurnýjaða urðunarheimild upp að 500 tonnum á ári.

Þessi valkostur felur í sér að tvo mánuði á ári, í september og október, er gert ráð fyrir að sláturúrgangi verði t.d. ekið í jarðgerðarstöð í Eyjafirði eða fargað með öðrum hætti. Með því má gera ráð fyrir að árlegt urðunarmagn í sveitarfélaginu fari undir 500 tonn og verði umfang þess jafnt yfir árið. Uppistaðan í þeim úrgangi yrði lífrænn úrgangur og stoðefni s.s. fiskiúrgangur, timburkurl og almennur heimilisúrgangur sem ekki er flokkaður nú þegar.

Ekki liggja fyrir forsendur þessa valkosta s.s. kostnaður við flutning og hvort jarðgerðin í Eyjafirði geti tekið við því magni sem um ræðir í sláturtíðinni.

5.4 Vöktunaráætlun

Rekstraraðila ber að fylgja áætlun um eftirlit og vöktun með urðunarstaðnum sbr. 16. gr. laga um meðhöndlun úrgangs nr. 55/2003. Vöktunaráætlun gerir ráð fyrir að sigvatn verði sá umhverfispáttur sem krefst vöktunar. Fyrir liggja mælingar á sigvatni frá árunum 1997 og 2001-2011 af núverandi urðunarstað. Voru þær mælingar gerðar af fulltrúa Heilbrigðiseftirlits Austurlands (sjá viðauka).

Hvað á að vakta?	Magn eftirtalinna efna í sigvatni úr mæliholum: súrefnisþörf (COD), ammóníum (NH_4^+), leiðni, heildar nitur (heildar-N), heildar fosfór (heildar-P), blý (Pb), kvikasilfur (Hg), kadmíum (Cd), (AOX), króm (Cr), sink (Zn) o.fl. eftir atvikum.
Hver sér um vöktun?	Heilbrigðiseftirlit Austurlands (HAUST)
Hversu oft verður vaktað?	Árlega, fyrir 1. október
Hver er stefna í viðkomandi áætlun?	Að halda mengunarvaldandi efnum í sigvatni í lágmarki og undir viðmiðunarmörkum
Hvað þarf til að brugðist sé við áhrifum?	Ef losun mengunarvaldandi efna í sigvatni fer yfir viðmiðunarmörk
Hvernig skal brugðist við?	Yfirfara skal hreinsunarbúnað og efla ef þess gerist þörf

5.4.1 Niðurstaða umhverfismats

Heildræn áhrif skipulagsins eru skoðuð með því að leggja saman áhrif valinna þátta í stefnu skipulags á viðeigandi umhverfispætti.

Stefna skipulagsins er ekki talin hafa teljandi áhrif á umhverfispættina í heild. Staðbundin neikvæð áhrif eru þó talin verða á jarðveg, landslag og ásynd. Óbein jákvæð áhrif eru talin verða á efnahag, atvinnulíf og atvinnuhúsnæði vega á móti enda talin ýta undir jákvæða byggðarþróun í sveitarfélaginu.

6 UMSAGNIR

Skipulagstillagan og umhverfisskýrsla munu verða kynnt almenningi í dagblaði sem gefið er út á landsvísu, í Lögbirtingablaðinu, hjá Skipulagsstofnun, á skrifstofu og heimasíðu sveitarfélagsins. Gefinn verður sex vikna athugasemdafrestur.

Eintak af skipulagstillögu og umhverfisskýrslu verður sent eftirfarandi aðilum til umsagnar:

- Heilbrigðiseftirliti Austurlands
- Landsneti
- Rarik
- Skipulagsstofnun
- Umhverfisstofnun

7 SAMÞYKKT OG STAÐFESTING

Aðalskipulagsbreyting þessi sem auglýst hefur verið skv. 36. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 var samþykkt í sveitarstjórn Vopnafjarðarhrepps þann _____ 2012.

Sveitarstjóri Vopnafjarðarhrepps

Aðalskipulagsbreyting þessi var afgreidd af Skipulagsstofnun til staðfestingar þann _____ 2012.

Breytingin er staðfest með fyrirvara um niðurstöður mats á umhverfisáhrifum þeirra framkvæmda sem falla undir ákvæði laga nr. 106/2000 m.s.br.

8 HEIMILDIR

Guðný Zoëga o.fl. (2005). *Fornleifaskráning vegna mats á umhverfisáhrifum vegagerðar í Vopnafirði*. Sauðárkrókur: Byggðasafn Skagfirðinga.

Guðrún Á. Jónsdóttir o.fl. (2005). *Gróðurfar, dýralíf og verndargildi á vegarstæðum í Hofsjárdal og Vesturárdal*. Neskaupsstaður: Náttúrustofa Austurlands.

Hafsteinn Helgason og Emil Ágústsson (2008). *Þjónustumiðstöð fyrir olíuleit á Drekasvæðinu - Staðarval og aðstöðusköpun*. Reykjavík: Iðnaðarráðuneytið, Langanesbyggð og Vopnafjarðarhreppur.

Hagstofa Íslands (2012). Talnaefni sótt á heimasíðu 21. mars 2012 af www.hagstofan.is

Landsáætlun um meðhöndlun úrgangs 2004-2016 (2004). Reykjavík: Umhverfisstofnun.

Nytjaland (á.á.) Sótt 10. október 2011 af <http://www.nytjaland.is/landbunadur/wgrala.nsf/key2/nytjaland.html>

Vopnafjörður - Tangi, Skógræktarfélag Vopnfirðinga (2001). Skógræktarkort. Reykjavík: Skógræktarfélag Íslands.

Svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs 2005-2020 (2006). Reykjavík: UMÍS ehf. Environice.

9 VIÐAUKAR

- Mengunarmælingar Heilbrigðiseftirlits Austurlands á núverandi urðunarsvæði
- Umsögn Umhverfisstofnunar um undanþágu vegna gassöfnunar

HAUST

Mengunarmælingar á
sorpögunarstöðum á Austurlandi

VOPNAFJ			Nýpslón		lækur frá urðunarstað	lækur frá urðunarstað	lækur frá urðunarstað	lækur frá urðunarstað	lækur frá urðunarstað	lækur frá urðunarstað	lækur frá urðunarstað	lækur frá urðunarstað	lækur frá urðunarstað	lækur frá urðunarstað (norðan við)	skurður frá urðunarstað (sunnan til)
			mæling	mæling	mæling	mæling	mæling	mæling	mæling	mæling	mæling	mæling	mæling	mæling	mæling
Starfsleyfi útgefið:			Jul-97	20.9.01	4/6/2002	9/14/2004	7/25/2005	9/26/2006	7/11/2007	7/29/2008	6/29/2009	8/24/2010	16.2.011	8/16/2011	
Mæla skal:	eining	losunar- mörk													
rennsli															
COD	mg/l	200	17	<10	<10	40	<10	15	78	98	44	<10	<10	<10	
NH4+	mg/l	10			0.41	0.12			4.1	8.1	6.95	11.4	5.04	15.7	
leiðni	uS/sm			181	202	190	180	247	181	290	400	540	330	410	
pH				7.9	7.15	7.8	6.85	7.05	6.85	9.4	6.3	6.95	6.6	6.5	
hitastig	°C														
Heildar-N	mg/l					0.62			3.4	7.3	6.32	11.3	6.3	13.2	
heildar-P	mg/l					0.08			0.21	0.79	0.18	0.091	0.043	0.149	
Pb	ug/l	0.5		< 0,05 mg/l								<0,6	<0,5		
Hg	ug/l	0.05		< 0,0004 mg/l								<0,02	<0,02		
Cd	ug/l	0.1										<0,05	<0,05		
AOX	ug/l	0.2							<0,010	<0,01		0.013	0.051	0.041	
NO3-	mg/l	50													
Fe	mg/l														
Cr	ug/l	0.5										<0,9	<0,9		
Cu	ug/l														
Zn	ug/l											416	219		
As	ug/l														
BOD5															
O2															
Tot ext aliphates															0.22
unpolar aliphates															0.1
tot ext aromates															0.18
oliafita	mg/l														1.4
gas															
grugg	NTU														
Al															

Umhverfísráðuneyti
Sigurbjörg Sæmundsdóttir
Skuggasundi 1
150 Reykjavík

Umhverfisstofnun
Áb. _____
22. ágú. 2011
8.14.1
Tilv. _____

UMHVERFISSTOFNUN

Reykjavík, 18. ágúst 2011
Tilvísun: UST20110700117/gbi

Umsögn um erindi Vopnafjarðarhrepps þar sem sótt er um undanþágu frá gassöfnun á urðunarstað

Vísað er til bréfs ráðuneytisins, dags. 12. júlí 2011 með tilvísun UMH11040094/20-1, þar sem óskað er eftir umsögn Umhverfisstofnunar um erindi Vopnafjarðarhrepps, dags. 4. júlí 2011. Í erindinu rökstyður sveitarfélagið fyrri umsókn sína, dags. 18. apríl 2011, um undanþágu frá gassöfnun á urðunarstaðnum við Búðaröxl, Vopnafirði. Í erindinu kemur fram að niðurstöður mælinga á myndun metangass, sem gerðar voru í samvinnu við Samband íslenskra sveitarfélaga, hafi verið settar fram í ritgerð sem skilað var inn í maí 2011 og síðan formlega kynntar Umhverfisstofnun og fleiri aðilum þann 3. júní sl. Í ritgerðinni og kynningunni hafi vissulega komið fram að væntanlega væri unnt að vinna gas á Vopnafirði, enda þótt erfitt væri að sjá að það væri fýsilegt. Í töflum og útreikningum í skýrslunni komi fram að gasmyndun er t.a.m. einungis $0,1 \text{ m}^3/\text{klst./hektara}$ sem bendi til þess að magnið sé það lítið að ekki geti talist arðvænlegt að vinna það. Jafnframt komi fram að verulegt peningalegt tap yrði af slíkri vinnslu á Vopnafirði. Af þeim sökum sé talið að ekki geti talist hagkvæmt að vinna metangas á Vopnafirði, enda þótt það sé tæknilega mögulegt. Aðrar leiðir séu heppilegri í því sambandi, svo sem sérstök meðhöndlun yfirborðslags urðunarstaðarins o.fl. Með þessari ritgerð og sérstakri kynningu eins og getið er um teljist uppfyllt skilyrðum um mælingar á gasmyndun á haugasvæði Vopnafirðinga og hugsanlegri úrvinnslu á því. Umhverfisstofnunar sé síðan að meta hvort um verulega gasmyndun er að ræða eða óverulega. Í erindi Vopnafjarðarhrepps er einnig settur fram rökstuðningur fyrir því að Vopnafjörður teljist afskekkt byggð í skilningi laga nr. 55/2003 og reglugerðar nr. 738/2003 um urðun úrgangs og sótt um undanþágu frá gassöfnun á þeim grunni. Kemur fram að íbúar í Vopnafjarðarhreppi séu nú 668 talsins og af þeim búi 529 í byggðakjarnanum í Vopnafirði. Kemur fram að íbúapétteleiki í sveitarfélaginu sé $0,35 \text{ íbúar}/\text{km}^2$. Jafnframt kemur fram að næstu þéttbýlisstaðir við Vopnafjörð séu Egilsstaðir í 135 km fjarlægð, Bakkafjörður í 35 km fjarlægð og Þórshöfn í 70 km fjarlægð og að samgöngur til þeirra geti verið ákaflega víðsjárverðar og oft á tíðum mjög erfiðar þar sem í öllum tilfellum er um fjallvegi að fara. Að teknu tilliti til alls þessa sé eðlilegt að meta Vopnafjörð sem afskekkt byggð, í skilningi laga nr. 55/2003, og því óskað eftir að við mat á undanþágu frá gassöfnun

verði tekið tillit til þess. Jafnframt verði sveitarfélaginu heimilað að byggja umsókn sína um nýtt starfsleyfi fyrir urðunarstaðinn á Búðaröxl á ákvæði um afskekkt byggð eins og umrædd lög heimila.

Umhverfisstofnun staðfestir að hafa þann 3. júní 2011 fengið almenna kynningu á niðurstöðum þeirrar rannsóknar Sambands íslenskra sveitarfélaga sem Vopnafjarðarhreppur vísar til í erindi sínu. Jafnframt hefur stofnunin fengið niðurstöður rannsóknarinnar í hendur í formi lokaritgerðar til meistaraþrófs við Háskóla Íslands. Eins og kom fram í fyrri umsögn Umhverfisstofnunar, dags. 12. maí 2011, sýna niðurstöður rannsóknarinnar að hlutfall metans sé á bilinu 30-57% í þeim þremur borholum sem úr voru tekin gassýni á urðunarstaðnum við Búðaröxl. Samkvæmt þessu er hlutfall metans yfir þeim 20% sem oft er miðað við sem lágmarkshlutfall til að hauggasið brenni án notkunar jarðefnaeldsneytis. Í áðurnefndri ritgerð er þetta hlutfall nefnt nýtingarmörk fyrir söfnunarkerfi hauggass og kemur þar fram að þar sem metanhlutfallið á urðunarstaðnum er hærra en þessi mörk þá teljist söfnun hauggassins þar tæknilega möguleg. Það ætti því með góðu móti að vera hægt að safna hauggasinu á staðnum og eyða því með bruna og lágmarka þar með losun gróðurhúsalofttegunda frá urðunarstaðnum. Í ritgerðinni eru þessar mæliniðurstöður settar inn í reiknilíkön, ásamt öðrum upplýsingum, til að áætla það magn hauggass sem myndast á urðunarstaðnum á hverri klukkustund. Niðurstaðan er að myndun metans við Búðaröxl verði u.þ.b. 1 m³/klst. árin 2012 og 2020. Er niðurstaðan sú að árlegt magn metans sem myndast sé svo lítið að lítil umhverfislegur ávinningur sé af söfnun hauggassins og eyðingu þess með bruna. Í ritgerðinni kemur fram að vegna ónákvæmni reiknilíkana beri að taka þessum niðurstöðum með fyrirvara en þar sem önnur gögn liggja ekki fyrir verður Umhverfisstofnun að notast við þær við mat á því hvort gasmyndun teljist veruleg eða óveruleg. Í ljósi þessarar niðurstöðu er það mat Umhverfisstofnunar að gasmyndun á urðunarstaðnum við Búðaröxl teljist óveruleg og því ekki ástæða til að gera kröfu um söfnun hauggass og eyðingu þess með bruna.

Að teknu tilliti til rökstuðnings Vopnafjarðarhrepps þá telur Umhverfisstofnun að urðunarstaðurinn við Búðaröxl þjóni afskekktri byggð, sbr. 3. gr. laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs. Þó að í byggðakjarnanum búi nú 529 manns, sem er 5,8% yfir þeim 500 íbúum sem getið er í áðurnefndri lagagrein, þá telur Umhverfisstofnun rétt að taka tillit til þróunar íbúafjöldans síðustu ár og rétt að gefa íbúafjölda afskekktar byggða svigrúm til að fara allt að 10% yfir 500 íbúa hámarkið. Með því sé tekið tillit til eðlilegra sveifna í íbúafjölda. Þó að einungis 35 km séu frá Vopnafirði til Bakkafjarðar, sem er undir þeim 50 km sem getið er í áðurnefndri 3. gr. laga um meðhöndlun úrgangs, þá eru íbúar Bakkafjarðar einungis 72 talsins og byggðarlagið uppfyllir mögulega sjálft skilyrði fyrir afskekktri byggð. Að mati Umhverfisstofnunar kemur því nálægð við Bakkafjörð ekki í veg fyrir að urðunarstaðurinn við Búðaröxl teljist þjóna afskekktri byggð.

Í ljósi ofangreinds gerir Umhverfisstofnun ekki athugasemdir við að urðunarstað Vopnafjarðarhrepps við Búðaröxl verði veitt undanþága frá kröfum um söfnun hauggass og eftirlit með hauggasi, sbr. 4. tl. í viðauka I við reglugerð um urðun úrgangs, út gildistíma núgildandi starfsleyfis, sem gefið var út 5. september 2002. Þegar kemur að útgáfu nýs starfsleyfis fyrir urðunarstaðinn verður stofnuninni síðan sjálfri heimilt að veita slíka undanþágu á grundvelli afskekktar byggðar, sbr. 26. gr. reglugerðar nr. 738/2003 um urðun úrgangs. Þar sem urðunarstaðurinn þjónar afskekktri byggð telur stofnunin ekki þörf á að í stað gassöfnunar verði gerð krafa um að leitast verði við að gera aðrar ráðstafanir til að lágmarka losun metans frá urðunarstaðnum.

Virðingarfyllst
f.h. Umhverfisstofnunar

Sigríður Kristjánsd.
Sigríður Kristjánsdóttir
deildarstjóri

Guðm. B. Ingvarsson.
Guðmundur B. Ingvarsson
sérfræðingur